

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Β΄ ΟΜΑΔΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ (σ. 31-58)

ΘΕΜΑ Α΄

1. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

A. Οι *αποφαντικές* ή *δηλωτικές* προτάσεις:

- α. ονοματίζουν τα πράγματα,
- β. χρησιμοποιούνται στην καθημερινή μας ζωή,
- γ. διευκολύνουν την επικοινωνία,
- δ. *δηλώνουν γνώμες ή πεποιθήσεις.*

2. Τί είναι οι παρακάτω προτάσεις σε σχέση με την *αλήθεια* και το *ψεύδος*;

- α. αντιφατικές,
- β. αντίθετες,
- γ. συμπληρωματικές.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Οι αντιφατικές λέξεις ή προτάσεις αναιρούνται αμοιβαία, με απόλυτο τρόπο. Η αλήθεια της μιας αίρει την αλήθεια της άλλης χωρίς ενδιάμεση διαβάθμιση π.χ. μαύρο – μη μαύρο

β. Στις αντίθετες λέξεις ή προτάσεις η αλήθεια α υπάρχουν αντιτιθέμενα νοήματα με ενδιάμεση διαβάθμιση, π.χ. μαύρο –άσπρο.

γ. Στις συμπληρωματικές λέξεις ή φράσεις το νόημα επιδέχεται συμπλήρωση,

✓ π.χ. τετράγωνο – ισόπλευρο // Ήρθα και δε σε βρήκα.

Οι *συμπληρωματικές* προτάσεις είναι δυνατόν να είναι συγχρόνως είτε αληθείς είτε ψευδείς.

3. Να παρουσιάσετε μια *έγκυρη* και μια *μη έγκυρη* επιχειρηματολογία.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Έγκυρος συλλογισμός

Ο δρόμος είναι γλιστερός.

Ότι είναι γλιστερό είναι επικίνδυνο

Ο δρόμος είναι επικίνδυνος

Μη έγκυρος συλλογισμός

Τα γλυκά αρέσουν.

Ό,τι αρέσει είναι καλό.

Άρα, ό,τι αρέσει είναι γλυκό (άκυρος συλλογισμός –παραλογισμός- επειδή ο Μ.Ο. υπάρχει στο συμπέρασμα)

Για να είναι έγκυρο ένα επιχείρημα, ο Μ.Ο. δεν πρέπει να είναι στο συμπέρασμα

Ένας συλλογισμός μπορεί να είναι *έγκυρος* και *αληθής* όταν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα

αλλά μπορεί να είναι απλά *έγκυρος* και να μην είναι αληθής αν έχει ορθή μεν συλλογιστική πορεία

αλλά δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Όταν ο Μ.Ο. είναι *αμφίσημος* τότε έχουμε *σόφισμα*.

ΘΕΜΑ Β΄

1.

α. Τί είναι οι όροι Μ-Κ-Υ; Να δώσετε ένα παράδειγμα.

β. Τί είναι η ειδοποιός διαφορά;

γ. Ποιες έννοιες λέμε αποφατικές, καθολικές, μερικές, γενικές.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α.

-Μέσος Όρος είναι ο κοινός όρος των δυο προκειμένων προτάσεων ο οποίος όμως δεν αναφέρεται στο συμπέρασμα.

-Κατηγορήμα είναι ο όρος στον οποίο μεταβαίνει η ενέργεια του υποκειμένου και αποτελείται από το ρήμα και το κατηγορούμενο ή μόνο από το ρήμα ή από το ρήμα και προσδιορισμούς.

-Υποκείμενο είναι ο όρος στον οποίο αναφέρεται μια πρόταση, είναι ο όρος στον οποίο φαίνεται ότι το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα δρα ή πάσχει.

β. Τί είναι η ειδοποιός διαφορά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ειδοποιός διαφορά καλείται το χαρακτηριστικό γνώρισμα που διαφοροποιεί τη στενότερη έννοια από την ευρύτερη. (π.χ. η ειδοποιός διαφορά είναι ότι ένα θηλαστικό -το δελφίνι- δεν είναι αναγκαστικά και σπονδυλωτό)

Π.χ. ρόμβος // παραλληλόγραμμο: η ειδοποιός διαφορά έγκειται στο ό,τι ο ρόμβος έχει ίσες πλευρές ενώ το παραλληλόγραμμο όχι.

γ. Ποιες έννοιες λέμε αποφατικές, καθολικές, μερικές, γενικές.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- i. *Αποφατικές* (από το *ἀπόφημι*) είναι οι αρνητικές έννοιες:
- ii. *Καθολικές* είναι οι έννοιες που αποδίδονται σε *όλο* το πλάτος του υποκειμένου (π.χ. *όλοι οι Έλληνες είναι Ευρωπαίοι*).
- iii. *Μερικές* είναι οι έννοιες που αναφέρονται σε *μερικά* αντικείμενα της έννοιας του υποκειμένου, π.χ. *μερικοί Έλληνες είναι νησιώτες*).
- iv. *Γενικές* είναι οι *καθολικές* έννοιες που καλύπτουν το σύνολο των όντων. Το περιεχόμενο των εννοιών αναθεωρείται σε κάθε εποχή και μεταβάλλεται με την πρόοδο των επιστημών.
2. Επαναδιατυπώστε επί το ορθότερον, το παρακάτω *σόφισμα* ώστε να γίνει *έγκυρος* συλλογισμός.

Αυτός ο σκύλος είναι *δικός σου*;

Ναι.

Βλέπω ότι έχει *κουταβάκια*. Άρα είναι *πατέρας*.

Ναι, είναι πατέρας.

Άρα αφού είναι πατέρας και είναι δικός σου, τότε ο σκύλος είναι πατέρας σου!

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Αυτός ο σκύλος είναι *δικός σου*;

Ναι.

Βλέπω ότι έχει *κουταβάκια*. Άρα είναι *πατέρας*.

Ναι, είναι πατέρας.

Άρα αφού είναι πατέρας και είναι δικός σου τότε και τα κουταβάκια είναι δικά σου.

3. Να συνδέσετε τα ονόματα της α' στήλης με εκείνα της β'

α. Πλάτων	1.ατομικές-υποκειμενικές εικόνες των πραγμάτων
β. Αριστοτέλης	2.Μαθηματική ή Συμβολική Λογική
γ. Ντεκάρτ	3.ονοματοκρατία
δ. Σχολαστικοί Μεσαίωνα	4.είδος, τα καθόλου
ε. νομιναλισμός	5.αισθητός υπεραισθητός κόσμος (δυϊσμός)
στ. Λάιμπνιτς	6. σχολιασμός Αριστοτέλη
ζ.Τζων Λοκ	7.υπάρχω επειδή αμφιβάλλω

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α 5, β 4, γ 7, δ 6, ε 3, στ 2, ζ 1

4.

α. Ποια είναι η θεωρία του Descartes;

β. Με τί τρόπο φθάνει ο Descartes στην αποδοχή του κόσμου και του θεού;

γ. Ποια είναι η σχέση του θεού με την πραγματικότητα;

α. Ποια είναι η θεωρία του Descartes;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο Descartes στη φράση Cogito ergo sum (Σκέφτομαι άρα υπάρχω ή αλλιώς υπάρχω επειδή σκέφτομαι, έχω συνείδηση του εαυτού μου και του κόσμου που με περιβάλλει) επισημαίνει ότι πρέπει να αμφιβάλλουμε γι' αυτά που συλλαμβάνουμε με τις αισθήσεις μας και ότι μόνο αυτά που συλλαμβάνουμε με τη σκέψη μας κατά τρόπο σαφή και ξεχωριστό το ένα από το

άλλο είναι *αληθή*. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι με τη *σκέψη* οδηγούμαστε στην *αμφιβολία* και την *αμφισβήτηση*, θέτουμε τον κόσμο στα δικά μας *όρια*, σε αυτά που μπορούμε να *αντιληφθούμε* και αυτό *αποδεικνύει* ότι υπάρχουμε.

Εκείνο μόνο για τα οποίο *δεν* μπορούμε να *αμφιβάλλουμε* είναι ότι *αμφιβάλλουμε!*

β. Με τί τρόπο φθάνει ο Descartes στην αποδοχή του κόσμου και του θεού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ανάμεσα στα άλλα που σκέφτεται ο άνθρωπος είναι και η *ύπαρξη του θεού* ως *τελειότατου* όντος. Η ιδέα αυτή *δεν* μπορεί να προέρχεται ούτε από τον *εξωτερικό* κόσμο ο οποίος μας παρουσιάζει ως όντα *ατελή* ούτε από τον *ίδιο* οποίος είναι επίσης *ατελής*· άρα προέρχεται από τον *ίδιο* το θεό. Έτσι θεμελιώνει ο Descartes την ιδέα του θεού.

γ. Ποια είναι η σχέση του θεού με την πραγματικότητα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σε ό τι αφορά την πραγματικότητα του *εξωτερικού* κόσμου, ο Descartes ισχυρίζεται ότι την πραγματικότητα μας την παρουσιάζει ο *ίδιος* ο θεός ο οποίος είναι *τέλειος*, *ειλικρινής* και *δεν είναι δυνατό να μας απατά*.

Για τον φιλόσοφο ο *εξωτερικός* κόσμος είναι *έκταση* ή *εκτεταμένη ουσία*.

Ο άνθρωπος χωρίζεται σε *νοούσα* και *εκτεταμένη ουσία*.

Σε ό τι αφορά τη λειτουργία του σώματός του ο άνθρωπος είναι μια *μηχανή* όπως όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί. Η ύλη αποτελείται από πολύ μικρά σωματίδια που διαφέρουν στη μορφή και στο μέγεθος.

Γενικά ο Descartes ανέπτυξε ένα απόλυτα *ορθολογιστικό*, *μηχανιστικό* αλλά και *θειστικό* συγχρόνως σύστημα.

ΘΕΜΑ Γ΄

1.

«Το παλιό ρόδο υπάρχει μόνο ως όνομα. Κρατάμε γυμνά τα ονόματα». *Uberto Eco, Το όνομα του ρόδου*

- α. Σε ποια φιλοσοφική θεωρία παραπέμπει η φράση;
β. Να ερμηνεύσετε το κριτήριο της *συνοχής* και να αντικρούσετε την *εξηγησιμότητα*.
- α. Σε ποια φιλοσοφική θεωρία παραπέμπει η φράση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η φράση παραπέμπει στη θεωρία της *ονοματοκρατίας* ή του *νομιναλισμού*. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία *υπάρχουν λέξεις* (π.χ. λευκό) αλλά *όχι πράγματα* (π.χ. λευκότητα), οι καθολικές έννοιες *δεν υπάρχουν έξω* από την ανθρώπινη νόηση και *εξαφανίζονται μαζί με αυτή ενώ αναιρείται* όταν υιοθετούμε την ύπαρξη της *ομοιότητας* (το λευκό είναι λευκό επειδή *μοιάζει* με κάποιο άλλο λευκό) που είναι *καθολική έννοια*.

β. Να ερμηνεύσετε το κριτήριο της *συνοχής* και να αντικρούσετε την *εξηγησιμότητα*.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σύμφωνα με τη θεωρία της *συνοχής* αληθεύει το *σύστημα* των ερμηνευτικών προτάσεων που *δεν* παρουσιάζουν αποκλίσεις ή αντιφάσεις μεταξύ τους, *έχουν δηλ. λογική συνέπεια* ώστε το κριτήριο της αλήθειας να εξαρτάται από τη *λογική συνοχή* των προτάσεων που *ερμηνεύουν* τα πράγματα.

Έτσι, με βάση το κριτήριο της *αντιστοιχίας*, η *αλήθεια* είναι η *έγκυρη μεταφορά της πραγματικότητας* στη σκέψη μας και, στη συνέχεια, η *αυθεντική μεταγραφή* της, μέσω των νοητικών μηχανισμών μας.

Τούτο σημαίνει ότι παρόλο που η πραγματικότητα *επιβάλλεται* στο νου μας, τελικά ο νους μας είναι εκείνος που *ερμηνεύει* τα πράγματα και τα *οργανώνει λογικά*.

Συμπέρασμα: Η αλήθεια καθορίζεται από το νου και όχι από την αντικειμενική πραγματικότητα.

Επομένως, η θεωρία της *συννοχής* πρέπει να *συνυπάρχει* και με τη θεωρία της *αντιστοιχίας*, υπό την προϋπόθεση ότι οι προτάσεις ενός *συστήματος* πρέπει να *σχετίζονται* μεταξύ τους και να *αλληλοϋποστηρίζονται*.

π.χ. Η ερμηνεία των κινήσεων ενός πλανήτη εξαρτάται από τις δικές μας παρατηρήσεις, την πιστότητα του τηλεσκοπίου και τους νόμους του σύμπαντος.

Σε ότι αφορά λοιπόν την *εξηγησιμότητα*, τη δυνατότητα να εξηγηθεί και να ερμηνευτεί η σχέση του φιλοσοφικού ζητήματος με τα μέρη από τα οποία αποτελείται, αυτά είναι τόσο *συνδεδεμένα* και *αλληλένδετα* μεταξύ τους ώστε το ένα μέρος να αποτελεί προϋπόθεση για την ερμηνεία του άλλου σαν μια αλυσίδα που αν σπάσει και αποσυνδεθεί ένας κρίκος καταστρέφεται η ενότητά της.

Στη φράση του *J. Dancy* από το βιβλίο, *An Introduction to Contemporary Epistemology* ότι «σε ένα σύστημα κάθε μέρος είναι αναγκαίο για το σύνολο ώστε αυτό που αναγνωρίζαμε πριν ως *ενδεχόμενη* αλήθεια μπορεί να έχει μεταβληθεί σε *αναγκαία* αλήθεια» παραδεχόμαστε την *αναγκαστική* σύμπτωση νου και πραγματικότητας. Λαμβάνοντας ως αφετηρία της γνώσης την εμπειρία, ο νους *ταυτίζεται* ή *εξομοιώνεται* προς τα αντικείμενά του. Έτσι δεν αναρωτιόμαστε γιατί να προτιμηθεί η μία προκείμενη αντί άλλης προκείμενης ή ένας ορισμός αντί άλλου ορισμού. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να θεωρούμε αληθή τα όντα που ενεργοποιούνται στο νου μέσω των αισθήσεων και με αυτό τον τρόπο ενεργοποιούμε και τη γνώση ως γνώση του πραγματικού.

2. Ποια είναι η σχέση της *αλήθειας* με τη *γνώση*;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η αλήθεια είναι πάντα *πλατύτερη* από τη γνώση. Και η γνώση τότε μόνο έχει αξία αν και εφόσον αποδειχτεί αληθής, αντιστοιχεί, δηλαδή στην πραγματικότητα. Άλλωστε η πραγματικότητα στο μέτρο που τη συνειδητοποιούμε αποτελεί για μας σημείο αναφοράς. Αν αυτό δε συμβαίνει τότε και η γνώση που έχουμε είναι εσφαλμένη.

Εμείς ξέρουμε *μόνο ένα μέρος* της αλήθειας και ο άλλος ξέρει κάτι λιγότερο ή κάτι περισσότερο από εμάς. Ο καθένας μας ξέρει από ένα κομμάτι της αλήθειας που μπορεί να συμπίπτει ή να μη συμπίπτει με τη δική μας γνώση της αλήθειας. Αν βάλουμε όλα τα κομμάτια του ruzzle μαζί τότε το γνωστικό πεδίο διευρύνεται μέσα από τη σύνθεση αλλά ποτέ δεν μπορούμε να πούμε ότι γνωρίζουμε όλη την αλήθεια.

Η αλήθεια διαφέρει από τη γνώση επειδή η γνώση *μεταλαμπαδεύεται* από άτομο σε άτομο και είναι δεδομένη, αντίθετα η αλήθεια *ανακαλύπτεται* σιγά-σιγά, εκμαιεύεται σταδιακά, είναι διαδικασία επίπονη και εξαντλητική, διαρκεί για όλη μας τη ζωή και αποτελεί *προσωπικό επίτευγμα* του ανθρώπου.

ΘΕΜΑ Δ΄

Το γεγονός ότι ο Αριστοτέλης δεν «ψυχολογίζει» αλλά «μαθηματικίζει» στη λογική του είναι κάτι αξιοθαύμαστο. *J. L. Acrill, Aristotle, the Philosopher*

α. Σε τι συνίσταται η ιδιοφυΐα του Αριστοτέλη; Ποιο είναι το *μειονέκτημα* της θεωρίας του;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο Αριστοτέλης είναι ιδιοφυής επειδή ανακάλυψε τη Λογική η οποία είναι σημαντική ακριβώς επειδή καθορίζει ένα *σύνολο κανόνων* σκέψης και *συμπεριφοράς* καθολικής αποδοχής.

Η Λογική αποτελεί *συστηματοποίηση* της σωστής χρήσης της γλώσσας. Για τον Αριστοτέλη, γλώσσα και σκέψη επηρεάζονται αμοιβαίως ενώ η σκέψη αποκαλύπτει την *αντικειμενική υπόσταση* του κόσμου.

Ο Αριστοτέλης ξεκινά από την *ανάλυση των απλών προτάσεων της γλώσσας*. Η *απλούστατη* πρόταση έχει τρεις όρους: το *υποκείμενο*, το *ρήμα* (καταφατικό ή αποφατικό) και το

κατηγορούμενο. Το ρήμα μαζί με το κατηγορούμενο αποτελούν το κατηγορήμα, π.χ. *Σωκράτης έστί σοφός*.

Αυτό το ελάχιστο λεκτικό σύνολο το οποίο, όμως, παράγει ένα ολοκληρωμένο νόημα, δεν έχει μόνο λογικό αλλά και φιλοσοφικό ενδιαφέρον.

Το μεν υποκείμενο είναι έννοια *εξατομικευμένη*, αφορά δηλαδή το *συγκεκριμένο άτομο* δηλαδή ο *Σωκράτης* είναι ένας- ενώ το *κατηγορούμενο* είναι μια *ιδιότητα* που αποδίδεται στο υποκείμενο και ως ιδιότητα είναι μια *έννοια γενική*, δηλαδή *πολλοί* μπορούν να είναι ή νομίζουν ότι είναι φιλόσοφοι.

Οι προτάσεις λοιπόν συνδέουν συνήθως ένα *ατομικό* υποκείμενο με ένα *γενικό* κατηγορούμενο.

Όπως λοιπόν οι προτάσεις μας αποτελούνται από ένα *ατομικό υποκείμενο* και ένα *γενικό κατηγορούμενο*, το ίδιο συμβαίνει και με τη σκέψη μας, που λειτουργεί με δυο κατηγορίες εννοιών: τις *ατομικές έννοιες* και τις *γενικές έννοιες*.

Η στοιχειώδης λειτουργία της σκέψης συνίσταται στη σύνδεση μιας *γενικής* και μιας *ατομικής* έννοιας δηλαδή στην απόδοση μιας *ιδιότητας* (μιας *γενικής έννοιας*) σε ένα *άτομο* (σε μια *ατομική έννοια*).

Το *ον*, *έμψυχο* ή *άψυχο*, στο οποίο αποδίδεται η *ατομική έννοια*, ο Αριστοτέλης το αποκαλεί *καθ' έκαστον* και το *σύνολο των χαρακτηριστικών και των ιδιοτήτων* που αποδίδουμε σε αυτές τις ατομικές οντότητες, ο Αριστοτέλης τα αποκαλεί *καθόλου*, δηλαδή *γενικές έννοιες*.

Επομένως,

- ✓ η γλώσσα χρησιμοποιεί *υποκείμενα* και *κατηγορούμενα* ή *κατηγορήματα*,
- ✓ η σκέψη λειτουργεί με *ατομικές* και με *γενικές έννοιες* και
- ✓ η πραγματικότητα αποτελείται από *καθ' έκαστον* και από *καθόλου*.

Η κύρια διαφορά ενός *καθ' έκαστον* και ενός *καθόλου* είναι ότι το *καθ' έκαστον* είναι ένα *συγκεκριμένο* και *ατομικό ον*, ενώ το *καθόλου* είναι κάτι το *γενικό* που χαρακτηρίζει *πολλά ατομικά όντα*.

Ενώ όμως τα άτομα είναι αυθύπαρκτες ατομικές οντότητες, τις ιδιότητες που αποδίδουμε σε αυτά τις συλλαμβάνουμε με τη σκέψη μας. Ενώ ο *Σωκράτης* είναι ένα πρόσωπο με *ατομικά* χαρακτηριστικά άρα αναγνωρίσιμο, ο *φιλόσοφος* είναι μια *σύλληψη καθαρά του νου* η οποία όμως, ως έννοια γενική, μπορεί να αποδοθεί και σε άλλα άτομα που έχουν την ίδια ιδιότητα.

Ο Αριστοτέλης θα εκφράσει αυτή τη διαφορά λέγοντας ότι μόνο τα *καθ' ἕκαστον*, τα συγκεκριμένα ατομικά όντα, και που μπορούν να γίνουν αντιληπτά με την εμπειρία, είναι *ουσίες*.

Οι γενικές έννοιες, τα *καθόλου*, χρειάζονται τα *καθ' ἕκαστον* για να υπάρξουν, όπως στη γλώσσα τα *κατηγορήματα* χρειάζονται τα *υποκείμενα* για να σταθούν.

Η *ουσία* είναι η κυριότερη από τις *κατηγορίες* της αριστοτελικής λογικής. Δείχνει την *ιδιαιτέρη θέση του υποκειμένου σε μια στοιχειώδη πρόταση της γλώσσας*. Η αριστοτελική ουσία εκφράζει όμως και μια *οντολογική τοποθέτηση: οι μόνες αυθύπαρκτες οντότητες, οι μόνες ουσίες, είναι τα ατομικά, αισθητά πρόσωπα και πράγματα*.

Η αριστοτελική *μορφή* ή *εἶδος* δεν είναι αυθύπαρκτη οντότητα που εδρεύει σε κάποιο υπερουράνιο τόπο, αλλά το σύνολο των *ιδιοτήτων* που ορίζουν ένα συγκεκριμένο ον - χωρίς τις οποίες θα έπαυε να είναι αυτό που είναι.

Επομένως, κάθε ατομική ουσία είναι *σύνθεση μορφής και ύλης*.

Το *καθόλου* που καθορίζει τον *άνθρωπο* και το *φιλόσοφο* αποτελεί τη *μορφή*. Τόσο ο άνθρωπος όσο και ο φιλόσοφος έχουν *γενικές ιδιότητες* : π.χ. ο άνθρωπος είναι δίποδο ον, έχει έναρθρο λόγο..., ο φιλόσοφος αγαπά τη γνώση...

Το *καθ' ἑαυτό*, ό,τι εξατομικεύει το Σωκράτη, αποτελεί την *ὑλη*. Έχει τη συγκεκριμένη φυσιογνωμία, γεννήθηκε στον συγκεκριμένο τόπο τη συγκεκριμένη στιγμή από τους συγκεκριμένους γονείς. Είναι δάσκαλος του Πλάτωνα...

Μια πρόταση μας δίνει πάντοτε μια πληροφορία. Το είδος της παρεχόμενης πληροφορίας προσδιορίζεται από τις υπόλοιπες αριστοτελικές κατηγορίες, κυριότερες από τις οποίες είναι το *ποσόν*, το *ποιόν*, ο *τόπος*, ο *χρόνος*, η *σχέση*, το *ποιεῖν*, το *πάσχειν*.

Π. χ. Στην πρόταση ο *Σωκράτης ἐζήσε στην Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ.*, αποδίδονται στον Σωκράτη *προσδιορισμοί (κατηγορήματα)* που ανήκουν στις κατηγορίες του *πάσχειν (ἐζήσε)*, του *τόπου (στην Αθήνα)* και του *χρόνου (του 5ου αιώνα π.Χ.)*.

Υποστηρίζεται ότι οι αριστοτελικές κατηγορίες αντιστοιχούν στα *γραμματικά γένη ή μέρη του λόγου της αρχαίας ελληνικής γλώσσας*, π.χ. *άρθρο, ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, μετοχή, ρήμα, επίρρημα, πρόθεση σύνδεσμος, επιφώνημα*.

Έτσι, ενώ το *περιεχόμενο* μιας πρότασης αν δηλ. είναι *αληθές ή ψευδές* κρίνεται από την *εμπειρία*, η *σωστή δομή* της πρότασης δεν εξαρτάται από την εμπειρία, είναι θέμα *λογικής*. Σύμφωνα με το

J.L. Ackrill στο βιβλίο του *Aristotle the Philosopher*, ο σκοπός της *συλλογιστικής* του Αριστοτέλη είναι *αρκετά περιορισμένος* καθώς χειρίζεται μόνο *κατηγορικές προτάσεις* και *μόνο των τεσσάρων περιπτώσεων*...

Υπενθυμίζουμε ότι οι *α π λ έ ς κ α τ η γ ο ρ ι κ έ ς* προτάσεις είναι:

α. καταφατικές (όταν το κατηγορούμενό τους αποδίδεται *με βεβαιότητα* στο υποκείμενο –είναι),

β. αποφατικές (όταν το κατηγορούμενό τους αποδίδεται *με αρνητικό τρόπο* στο υποκείμενο –δεν είναι),

γ. καθολικές (όταν το υποκείμενό τους λαμβάνεται σε *ολόκληρο* το πλάτος του – π.χ. *όλοι οι άνθρωποι*),

δ. μερικές (όταν το υποκείμενό τους λαμβάνεται σε *ένα μόνο μέρος* του πλάτους του – π.χ. *μερικοί άνθρωποι*).

Ειδική περίπτωση των μερικών προτάσεων είναι οι **ατομικές**, όταν το υποκείμενο είναι *ένα μόνο* πρόσωπο (π.χ. *ο Σωκράτης*).

i. Όταν και οι δυο προκείμενες είναι *καταφατικές*, *καταφατικό* είναι και το συμπέρασμα

ii. Όταν η μια προκείμενη είναι *καταφατική* και η άλλη *αποφατική*, το συμπέρασμα είναι *αποφατικό*.

iii. Όταν η μια προκείμενη είναι *καθολική* και η άλλη *μερική*, το συμπέρασμα είναι *μερικό*

Βλέπουμε, δηλαδή, ότι η *συλλογιστική* του Αριστοτέλη είναι *λογική όρων*.

✓ *Λείπει η λογική προτάσεων* όπως τη διατύπωσαν οι *Στωικοί* των οποίων η φιλοσοφία συμπληρώνει εκείνη του Αριστοτέλη.

Η προτασιακή λογική είναι *πιο σημαντική* από τη λογική όρων επειδή χειρίζεται *λογικές προτάσεις διαλεκτικού χαρακτήρα*.

Μέσα από την κατασκευή *παραδόξων* οι Στωικοί αποδείκνυαν ότι μια πρόταση ή ένας συλλογισμός μπορεί να κρύβει *ασάφειες* ή *αμφισημίες* τις οποίες όμως η ίδια η πρόταση δεν αποκαλύπτει.

Η *αριστοτελική* και η *στωική λογική* φαίνονται ότι *ανταγωνίζονται* η μια την άλλη αλλά στην *πραγματικότητα* είναι *αλληλοσυμπληρούμενες*.
